

TROPENNACHT

Op een zomerse avond in **Juni 2003** waant de luisteraar zich in **de Utrechtse Nicolai-Kerk** in de Tropen!

Temidden van wuivende palmen (van plastic?) en de geur van saté (echte!) zal de nieuw verworven **GAMELAN VAN UTRECHT** worden gepresenteerd door verschillende gebruikers. Studenten van het Utrechts Conservatorium – de toekomstige eigenaar van het instrumentarium – zullen authentieke Javaanse muziek ten gehore brengen: U wordt verwelkomd door een **Wiludyeng**.

Ensemble Gending zal de avond vorm geven op vergelijkbare wijze als het heeft gedaan tijdens twee toernee's op Java in de schaduw van de Borobudur!

Daar speelde het ensemble in een tropische tuin in Mendut Nederlandse composities die speciaal voor het ensemble zijn geschreven én improvisaties waarin de gamelan met Jazz werd geconfronteerd, een combinatie waarmee ook op java druk wordt geëxperimenteerd. Op deze avond zal Ensemble Gending een gevarieerd programma verzorgen, waarbij de luisteraar kan rondlopen of geconcentreerd kan luistereren, afhankelijk van het moment.

Programma:

1. Ensemble Gending speelt **Gongan** van Hans van Zijp, een werk voor grote gongs dat in de akoustiek van de Nicolai-kerk een bijzonder effect heeft.
2. Studenten van het Utrechts Conservatorium verzorgen een **Wiludyeng** (welkom)
3. Studenten van het Utrechts Conservatorium spelen een Javaanse compositie
4. Ensemble Gending speelt de **Soekarno-Blues** van Willem Breuker met piano en zang!
5. Ensemble Gending speelt **Haké** van Armeno Alberts, voor gamelan én tape
6. Studenten van het UC en leden van Ensemble Gending verzorgen een gezamenlijke improvisatie.
7. Ensemble Gending speelt **Sonata da Camera** van Klaus Kuiper ter afsluiting

Een **Soundscape** met tropische geluiden zal voor, tussentijds en na de voorstelling te horen zijn.

De uitvoerenden

Het programma zal worden verzorgd door twee toekomstige gebruikers van de GAMELAN VAN UTRECHT:

Studenten van het Conservatorium, die in het kader van het vak Wereldmuziek workshops voor gamelan hebben gevolgd.

Ensemble Gending, waarvan hieronder de beschrijving volgt:

Ensemble Gending

Een intrigerend gegeven: De oude koloniale mogendheid Nederland keert vijftig jaar na de verzelfstandiging van Indonesië terug naar Java, om het Javaanse publiek buitengewoon enthousiast te maken over het feit dat de Nederlanders op hún instrumenten komen spelen. Maar het enthousiasme kwam ook voort uit een erkenning dat Ensemble Gending hún muziek niet imiteerde, maar met een zeer eigen geluid was gekomen!

Zowel in 1997 als in 1999 maakte het ensemble een tournee op Java: Stel u een groep virtuoze Nederlandse muzikanten voor, die in de schaduw van de Borobudur, in exotische tuinen bij Mendut, op een Javaanse gamelan moderne muziek uitvoeren! Maar even opmerkelijk is een gamelan-orkest dat optreedt in de prachtige, westers ogende zaal van het Erasmus-Huis, het Nederlands Cultureel Centrum in Jakarta.

In 1999 werden ter afsluiting van de tweede tournee op Java van Ensemble Gending opnamen gemaakt in de fraai klinkende zaal van het Erasmus-Huis en de tweede CD van het Ensemble is daarvan het resultaat.

Als er één ensemble in Nederland is dat zich vanaf zijn oprichting in 1989 heeft beziggehouden met de verhouding tussen muziekculturen uit Oost en West, dan is dat *Ensemble Gending*. Dat is ook niet verbazend omdat de compositie *Gending* van Ton de Leeuw aan de wieg van het ensemble heeft gestaan. En Ton de Leeuw is de Nederlandse componist die zich zijn gehele leven heeft beziggehouden met de verhouding tussen Oost en West. Zijn stelling dat we andere culturen niet moeten imiteren, maar dat we in een creatief proces het beste van verschillende culturen op elkaar moeten laten inwerken, is actueler dan ooit. Vandaar dat Ensemble Gending geen Javaanse muziek speelt op de gamelan: Dat kunnen ze op Java veel beter.

Zo kan iedere compositie die in opdracht van Ensemble Gending voor het ensemble werd geschreven, worden beoordeeld op de manier waarop de componist een spanningsveld weet te creëren tussen de Javaanse instrumenten met hun eigenaardige stemming enerzijds en typisch westerse fenomenen als electronica en westerse slagwerkinstrumenten anderzijds. Het is o.a. de afwijkende stemming die een fundamentele uitdaging vormt voor westerse componisten, in de traditie van grootheden als Edgar Varèse en John Cage. Ook Varèse was steeds op zoek naar nieuwe klankbronnen. In dit licht bezien is de anomalie van een diatonische of getempereerde chromatische gamelan dan ook geen interessant fenomeen. Bij Klaus Kuiper klinken er typisch westerse jazz-ritmes naast ritmes uit de Balinese muziek. Willem Breuker introduceert de Blues in de gamelan-muziek! Soekarno was een groot liefhebber van de blues, maar hij had niet kunnen dromen dat de blues nog eens in de

gamelan-muziek zou worden geïntegreerd.

Armeno Alberts combineert de gamelan met electronica, en creëert op die manier geheel nieuwe klanken.

Aan de luisteraar nu de vraag of de wederzijdse beïnvloeding van verschillende muziekculturen tot verrassende en boeiende resultaten heeft geleid. Gezien het enthousiasme van de luisteraars op Java rekenen wij er op dat uw antwoord positief is!

Jurrien Sligter

Studeerde aan het Amsterdams Conservatorium piano (bij Jan Wijn), compositie (bij Ton de Leeuw) en muziektheorie.

Directie-studie bij David Porcelijn en Lucas Vis.

Hij dirigeerde het ASKO-orkest en ASKO-ensemble en van 1984 tot 1989 het DELTA-ensemble, waarmee hij tournees maakte naar o.a. Duitsland, Frankrijk en Zweden. Hij trad o.a. op met solisten als Dorothy Dorow, Charles van Tassel, Lieuwe Visser, Udo Reinemann en Lucia Meeuwsen.

Hij is als docent hoofdvak-theorie aan het Utrecht Conservatorium verbonden, waar hij tevens de ensembles leidt voor hedendaagse muziek.

In samenwerking met Openbaar Kunstbezit gaf hij reeksen lezingen over muziek van de twintigste eeuw.

In 1988 richtte hij ensemble "Gending" op, een gamelan-orkest dat zich richt op acculturatie tussen Oost en West. Talloze componisten schreven werken voor ensemble "Gending". Het ensemble speelde ook in Darmstadt en Saarbrücken en in Indonesië!

Op het label NM-Classics verscheen in 1996 een CD met "The Best of Gending".

In 1989 richtte hij het BASHO-Ensemble op dat zich toelegt op uitvoeringen van twintigste eeuwse muziek in relatie tot andere kunstuitingen.

Behalve met beeldende kunstenaars werden ook programma's met film gerealiseerd. De bijzondere multi-media-NPS-productie: "Het Geheim van Delft" met muziek van Henny Vrienten werd in december 1996 als afsluiting van het Jaar van de Film op televisie uitgezonden.

In 1992 kwam onder zijn redactie een boek uit bij de Wallburg Pers dat gewijd is aan de componist Ton de Leeuw. In 1995 verscheen de engelse vertaling van het boek bij Harwood Academic Publishers. Hij publiceerde tevens in het Tijdschrift voor Muziektheorie met betrekking tot het onderwerp van de muzieksemiotiek.

In 1997 en in 1999 maakte hij toernees naar Indonesië, en trad met Ensemble Gending o.a. op tijdens het Yogyakarta International Gamelan Festival.

In juli 2000 en januari 2002 gaf hij lezingen en workshops aan diverse muziekinstituten in Jakarta en Yogyakarta en in december 2000 gaf hij een master-class voor kamermuziek van de twintigste eeuw aan het Conservatorium van Brno in Tsjechië.